

Bernadette
McDonald¹

Spomini na Frančka

Franček Knez, guru slovenskega alpinizma, je bil človek, o katerem sem mislila, da ga nikoli ne bom imela priložnost spoznati. Tako zaseben človek, nemogoče ga je bilo najti in vzpostaviti stik z njim. Brez elektronske pošte, brez svoje spletne strani, brez Facebooka, celo brez mobilnega telefona; za božjo voljo, le kako naj ga najdem?

¹ Prevedel Mire Steinbuch.

Po zaslugi dobrega prijatelja Silva Kara sem se pred tremi leti znašla na Frančkovem domu, poslušala zgodbe, opazovala njega in Silva, kako sta se smejala, občudovala njegove fino zglajene, skrivnostne in čutne lesene skulpture, jedla pecivo in pregledovala njegove z roko popisane liste, ki naj bi postali njegova naslednja knjiga. Kratki poglavji, naslovljeni *Moč* in *Čarobna ptica*, sta se brali bolj kot pesem v prozi. Franček je razložil: "To ni pesem, to je razmišljanje v obliki pesmi." Slišala sem, da je Franček pisateljski samouk, ki izjemno pazljivo izbira besede: "V njih so veselje in žalost, strah, pogum, ljubezen, poraz in neznanen prah večnosti, sreče. Vse to so stvari, ki so v meni pustile svojo sled," je rekel. In smrt. Opazila sem, da je o smrti kar veliko napisal. Ko sem ga vprašala zakaj, je lokavo nasmehnil in pojasnil: "Ker je bliže kot rojstvo." Pozneje istega dne naju je povabil na sprehod v gozd, da bi videla njegovo zasebno plezališče. Pokazal je oprimke in gibe na kredasto belem apnencu. V senci bukovega gozda se je previsna stena krivila v elegantnem loku. Ko sem pripomnila, da je plezanje videti

Franček v Picolissimi Foto: Danilo Tič

težavno in naporno, je odkimal. "Ne, ni težko, ampak zanimivo," je dejal. Vendar nama je Franček želel pokazati nekaj posebnega. Vodil naju je navkreber skozi gozd, po trohnečem spolzkem listju se je poganjal kot mlada gazela. Ko smo krenili ob vrhu stene, je izginil izpred oči. Nato se je njegova glava pojavila nad njenim robom. "Pridita sem. Kar dol. Pazita," je opozoril. Prijemaje se za tanka debla sem splezala navzdol po skalah in se znašla v votlini. V njej je bila lesena klopca in škatla s svinčniki in papirjem. Na vzhodni strani se je skozi naravno okno videl gozd z nežno zelenimi pomladnimi krošnjami. Direktno pod nami se je v obe smeri raztezala dvajsetmeterska stena. "Kaj je to?" sem vprašala. "To je moja votlina, prostor za meditiranje. Za razmišljanje. Za pisanje," je odgovoril. Pojasnil je, da je votlino več let izkopal z železno lomilko, s katero je razrahljal skale in trdo ilovico. Utihnil je in obmiroval, užival je v svetlih lisah sonca, ki je sijalo skozi neštete, trepetajoče liste. Zdelo se je, kot da energija, ki jo črpa iz narave, boža njegovo dušo in hrani njegovo domišljijo. Morebiti pa ni črpal moči iz pokrajine, temveč iz svoje notranjosti. Iz samote same. Spraševala sem se, če je bila to ista povezanost, ki jo je Franček čutil do drugih, višjih, bolj mrzlih in divjih krajev, kjer je preživel toliko svojega življenja. Skušala sem si predstavljati, kako Franček leta 1981 visoko v južni steni Lotseja kljubuje plazovom, težnosti in pomanjkanju kisika, kako črpa ta težko opredeljiv in nerazložljiv mir, za katerega se je zdelo, da je v njem samem.

Končno sem ga vprašala, ali lahko izbere vzpon, ki najbolj izstopa. Pogledal me je in s potrpežljivim nasmeškom odgovoril: "To je tako, kot da bi izdvojil en cvet izmed vseh cvetlic."

Ko zdaj pomislim na Frančka, skušam ne misliti na Lotse, Trango ali Patagonijo, na njegove brezštevilne skalne smeri. Premišlujem o tej votlini, kjer se je

zdelo, da je tako doma in njegovo telo tako budno, njegov obraz pa je izžareval mirno vedrino, kot krošnje dreves.

Spomnim se nečesa, kar je nekoč napisal o "idiličnem, samotnem" kraju, kraljestvu, ki je prenehalo obstajati, nekakšni izginuli pokrajini v njegovih spominih na mladostno zagnanost. Spraševala sem se, ali jo je nadomestila ta majhna votlina. Kot je dejal: "Življenje je lepa, skrivnostna, samotna steza. Če znaš hoditi v strmem gozdu po strohnelem, spolzkem listju, potem znaš hoditi kjerkoli."

Ko sem ga opazovala in poslušala, sem spoznala, da je vizionarski plezalec, čigar slog je bil trdno zasidran v nedvoumnih vrednotah, ki jih je uporabljal v vseh pogledih in okoliščinah svojega življenja. ◉

*Plezanje
v Picolissimi
Foto: Danilo Tič*

*Oltarček v Frančkovih
Arkadah
Foto: Franci Horvat*